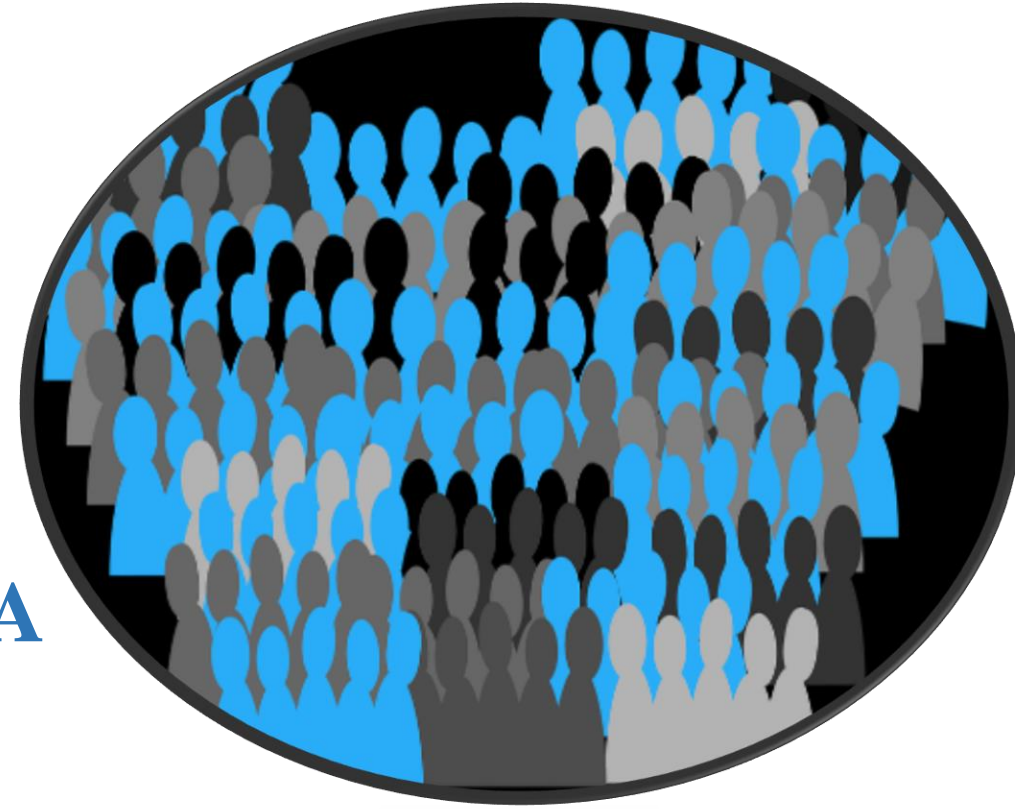

4

ÇOKKÜLTÜRLÜ TOPLUMLARDA
*ÇOĞUNLUK &
ÇOĞULLUK*

Çoğunluk Kültürü Nedir?

Çokkültürlülük, “birden fazla kültürün, çoğunluk kültürünün veya egemen kültürün baskısı olmaksızın, tıpkı çoğunluk kültürü veya egemenin kültürü gibi benzer şartlar altında ve devletle eşit mesafede yaşayabilmesini hedefleyen görüşür” (Barın, 2016).

Kymlicka (2002;515) ise; çokkültürlülüğü, “liberal değerlerce desteklenen, azınlık gruplarının liberal haklarını kullanmalarını ya da kaynaklardan adil pay almalarını engelleyen dışlanma ve damgalanma pratikleriyle savaşılan bir politikadır” diyerek liberal bir tanımlama örneği sunar.

Özetle, çokkültürlülük tanımlamaları, çoğunluk kültürünün yanında azınlık gruplarının da tanımlanmasını savunan bir yaklaşım, politika veya sosyal teori modelidir.

Çoğunluk kültürü, bir ülkede yer alan hakim kültürün benimsediği kültür grubunu temsil eder. Çokkültürlü bir toplum yapısından farklı olarak bu toplumda; azınlıkta kalan grupların aidiyeti ve kültürel etkinliklerine pek alan açılmaz ve yaygın bir kültürel pratik yaygınlaştırılır.

Çokkültürlü bir toplum içerisinde; toplumun genel kalıplarından farklı kültürel faaliyetlere rastlamak sıklıkla karşılaşılan bir durumdur.

Toplum (yüksek kültüre sahip toplum), gerek kültürel bütünlüğünü sarsacağı endişesi gerekse toplumda ayrışmalara yol açacağı endişelerinden ötürü; bu farklılıklara her zaman hoşgörü ya da ılımlılık çerçevesinde yaklaşamaz (Parekh, 2002).

Buna karşın; toplumda yaygın kültüre ters düşen her adet ve uygulamaları da yasaklaması ya da baskılaması, **ahlaki dogmatizm** ya da **hoşgörüsüz** olarak tanımlanacağı için; kültürlerarası değerlendirmede kararlar almak ve uygulamak oldukça zor ve **kültürün en karmaşık problemleri** olarak tanımlanmaktadır.

Bu durumda; toplumun diğer kültür gruplarını da değerlendirip onları benimseyerek, alan açarak bir model oluşturma ihtiyaı duymalıdır. Çokkültürlü bir yurttaşlık modeli bu ihtiyaa cevaben ortaya çıkmıştır.

Yüksek kültür grubunun, azınlık kültürünü değerlendirmesi çeşitli yazarlar tarafından farklı şekillerde yorumlansa da; kltrlerarasında bir değerlendirme mantığı kurmanın en tipik şemasını Parekh (2002: 243) oluşturmuştur.

Çoğunluk kültürü tarafından benimsenen yüksek kültürü, toplumun, “*etkin toplu değerleri*” olarak tanımlayan Parekh (2002), bu tanımlamayı şöyle açıklamaktadır.

ETKİNDİR, Çünkü; soyut idealler değildir. Çoğunluk onlara uyar ve yaşanan bir toplumsal ve ahlaki gerçeklik oluştururlar.

TOPLUDUR, Çünkü; anayasal, yasal ve sivil kurumlara işlemişlerdir ve vatandaşların halk içindeki davranışlarını düzenlerler.

DEĞERDİR, Çünkü; toplum onları korur, onlara uygun yaşamaya çalışır ve üyelerinin davranışlarını ona göre yargılamaya çalışır.

“Etkin toplu değerler” Parekh’ e gore; bir rehber ilke geliştirilirken **“ilk hareket noktası”** olarak kabul edilmelidir. Çünkü; toplumun, ortak yaşam tarzı bu değerler etrafında şekillenmektedir. Etkin toplu değerlerin belirgin özelliklerini ise Parekh (2002), aşağıdaki gibi oluşturmuştur:

Durağan Değil; Değişim Halindedir.
Eleştirilebilirler.
Katı Değildir; Tam Tersi Yoruma Açıktır.
Birbirleriyle Bağlantılıdır.
Karmaşık, Düzenli Bir Bütün Halinde ve İ İçe Geçmiş Gibidir.

Toplumun “Etkin Toplu Değerlerinin” Belirgin zellikleri

Çoğunluk yapısına karşı; çokkültürlü bir yapı modeli, azınlık gruplarının ve birey haklarının da içinde bulunduğu bir yapıyı temsil etmektedir. Azınlık haklarının ve birey haklarının teminatı olarak; çokkültürlülük özünde bir “*tanınma politikası*”dır.

Bu model günümüz toplumlarında azınlık haklarının giderek daha hızlı bir şekilde sesini duyurmasını ve kabul görmesini sağlayan en makul çözüm olarak düşünülmektedir.

Çoğulluk herhangi bir çağdaş toplum için kaçınılmaz bir zorunluluk. Belki çok istisnai olarak, Pasifik Adaları'nda hiç karışmamış bir toplum düşünülebilir. Ama onların dışındaki herhangi bir toplumun nüfus bileşimi çoğulluk gösterir. Tabii ki, insanlar mensup oldukları sınıf, yaptıkları iş, uğraşları, siyasal parti ya da futbol takımı tercihlerine göre de bölünürler. Dolayısıyla çoğulluk denildiğinde, belki de en önemlisi ana dil, din ve mezhep farkları olmakla birlikte, bütün bu gruplar bir arada düşünülmektedir. Sözlüklerde, “*pluralist society*” (çoğulcu toplum) deyimiyile, tek bir ülke içerisinde çeşitli toplulukların barışçı bir biçimde etkileştikleri ve birbirlerine giderek ekonomik, siyasal ve toplumsal bakımlardan interdependent, yani karşılıklı bağımlılık içinde oldukları bir sivil toplum kastedilmektedir (Tunçay,2003).

Çoğulcu bir toplumun şartları nedir?

Öncelikle, tabiatıyla, yazılı veya içselleştirilmiş liberal bir anayasanın olması. [Çünkü yazılı anayasa bir şart değildir. bugün ne İngiltere'nin ne de İsrail'in bir yazılı anayasası var. Ama bu onların anayasası olmadığı anlamına gelmemektedir. İşte bu bağlamda, çoğulcu toplum düzeninde yaşayabilmek için, hoşgörü ve azınlık haklarının korunması sağlanmalı ve bu gruplar gettolaşmaktan izole edilmekten ve ayrılmacı akımlardan kurtarılmalıdır. Yani çeşitli toplulukların bir arada yaşama iradesiyle yaşamaya devam etmeleri, bu anayasanın onlara bu niyeti bu amacı vermesi gerekmektedir. Çoğulculuk, pluralizm terimi bu durumla yakından ilişkilidir. Düzenin, böyle bir çeşitliliğe elverişli olması, toplumsal göreneklerin, siyasal ve ahlaki inanışları farklı olan insanların bir arada yaşamalarına elverişli olmalıdır (Tunçay, 2003).

Çoğulculuktan bir kasıt da siyasi iktidarın çeşitli kurumlar arasında paylaşılmasıyla ilgili olmasıdır. Egemenliğin, herhangi bir kurumun tekelinde olmaması, ister asker ister sivil, meclis hükümeti olmaması yahut icra organının diğer kurumları dışlayacak biçimde mutlak iktidarı kullanamamasıdır. Amerikalı Siyasal Bilimci Robert Dahl tarafında 70’li yılların başlarında ortaya attığı “*Poliarşi*” kavramı da önemlidir. Monarşide tek kişinin egemenliği, Poliarşide ise, bir çoğulluğun egemenliği demektir. Poliarşiye atfedilen anlam, devlet işleyişinde örgütlenmiş, çeşitli çıkar gruplarının etkili olmasına elverişli temsili bir demokrasidir. Dahl’a göre, siyaset sosyolojisinde, aslında iktidarın power elites, “iktidar seçkinleri” denilen bir azınlık tarafından kullanılmakta olduğunu savunmuştur (Tunçay, 2003).

Farklılıkların bir arada yaşaması sorunu günümüzde giderek kötü bir hal almış olsa da bu konuda çoğulluk biçimine dayalı çokkültürlülük modelini uygulayan Kanada, İsviçre gibi ülkeler bu bağlamda ilk örneklerdendir.

Bu ülkeler, oluşturdukları yasalarla, içinde buldukları toplumun kültürel farklılıklarını benimseyerek onlara uygun bir model geliştirmeyi başarmıştır denilebilir.

Her ne kadar bu durum, oldukça zor koşullardan geçse de, toplumun bir arada yaşamasının gelecekteki tek teminatıdır denilebilir.

En güçlü ve temsiliyetin sağlandığı bir sistem için, hiç şüphesiz sınıfsız, cinsiyetçi olmayan ve tüm aidiyet, kimlik, değer gibi yaşamsal gerçeklikleri barındıran farklılıkların temsil edilmesine için siyasal ve kültürel formların tanınmasıdır.

